

Medlemmer i Namdal lakseråd og Lakseutvalget for
Namsenvassdraget

Vår ref:
2022/2922-6

Deres ref

Saksbehandler
Aksel Håkonsen

Dato
12.06.2023

Namdal lakseråd og Lakseutvalget for Namsenvassdraget

Referat fra felles møte 23.05.2023

Tid og sted: 23.05.2023 kl 10.00 – 15.00

Tilstede:, Lene Elise Mevassvik, Høylandet kommune - Jon Lauve Rønning, Grong kommune - Trygve Ebbing, Namsos kommune - Ola Seem, Namsenvassdraget elveierlag - Nils Roger Duna, Namsos kommune - Leif Skorstad, sjølaksefisker - Tomas Sandnes, Norsk sjølaksefiske - Niklas Høgstedt, Namsenvassdraget elveierlag - Eirik Bjørnevaagen, Namsos kommune, Kjersti Hanssen, Statsforvalteren – Frode Staldvik, Villakssenteret - Rune Lassemo, Nord-Trøndelag jeger- og fiskerforening - Kjell Stendahl, Lyngen lakseråd – Ingvild T Lunde, Mowi – Havforskningsinstituttet - Aksel Håkonsen, Overhalla og Grong landbruk og natur.

Ikke tilstede: Johan Tetlien Sellæg, ,

Sak 1 Innledning til fellesmøte ved leder Nils Roger Duna og Informasjon om lakseutvalget ved leder Jon Lauve Rønning

Sak 2 Smoltprosjektet v/ Havforskningsinstituttet (HI) på Teams

Hensikt å kartlegge laksesmoltens utvandningsveier, tidspunkt, hastighet, dødelighet og påvirkningsfaktorer i Namsen, Namsenfjorden og nærmeste havområde. Prosjektet er finansiert av HI og Mattilsynet.

Til sammen 215 smolt ble merket i 2022 etter fangster i sidevassdrag på 9 forskjellige lokaliteter, herav 124 i smoltfelle i Nordelva og 91 ved el-fiske.

112 mottakere for akustiske signaler fra merket fisk plassert: hovedsaklig i Sør-Namsen og havet utenfor. Ellers er det noen i Namsenvassdraget, ved utløpet av Lyngenfjorden, i Lökkaren, mellom Jøa og Otterøya, og mellom de største øyene i Vikna. Ingen er satt ut mellom Jøa og Elvalandet/fastlandet.

- 157 av de merkede fiskene ble registrert
- 144 utenfor vassdragene
- Mesteparten gjennom Sør-Namsen, 6 i Nord-Namsen
- 79 i mottakernettverket i utenfor Namsenfjorden
- Ingen registreringer i Vikna

Omtrent ingen dødelighet observert under merking. Antar liten dødelighet som følge av merking.

Man vil se nærmere på variabler som salinitet, strøm, temperaturer m.m for å sammenligne med andre undersøkelser og forutsi generell betydning av disse faktorene for overlevelse.

Det blir plassert ut flere lytterbøyer i 2023 for å se nærmere på utvandring og dødelighet i Nord-Namsen

Sak 3 Nytt fra Nasjonalt villakssenter v/ Frode Staldvik avdeling Namsos.

Villakssenteret er en statlig stiftelse med 4 enheter; Lyngdal, Lærdal, Namsos og Tana. De har mål om minst to faste stillinger pr enhet, og prøver å få en dobling av dagens grunnfinansiering som er på 8,4 mill. kr. Villakssenteret skal være en brobygger mellom de ulike interessene som er knyttet til og påvirker de anadrome laksefiskene, samt de relikte artene byglandsbleke og namsblank. Målet er en sterkere stammer av disse fiskeartene med søkelys på hele livssyklusen i sjø og elv. Kunnskapsformidling er en viktig del av arbeidet. Villakssenteret har hjemmeside på norsk og nordsamisk, med mål om også sørsamisk.

Avdelingen i Namsos er nå lokalisert på Universitet Nord. Det er bestemt at fremtidig lokalisering skal være i den gamle tyskerbrakkas som tilbakeføres med to nye fløyer på Namdalsmuseet, samt et nybygg på 150 m2 som skal huse besøkssenter med lærings- og aktivitetspark. Plasseringen har fordel med tanke på besøkstall siden det er i et miljø med besøk og aktiviteter fra før.

Villakssenteret avd. Namsos vil gjerne ha innspill med tanke på bygging og nyetablering på Namdalsmuseet.

Aktiviteter våren 2023 er:

- Knyttet til stolpejakten i Namsos
- Utstilling
- Fokus på namsblank
- Mer enn 20 skolebesøk/naturveiledning (Fusa, Gaula, Trondheim, Steinkjer + Namdalen)
- Arrangert dialog i Tana
- Arrangert Lakseseminar Salcul
- Arrangert møte sammen med og etter initiativ fra MDG
- Arbeid med hjemmeside og Facebook
- Opptatt av utfordringene med pukkellaks

De andre avdelingene:

Lærdal: kan vise levende laks. Mål om 40.000 besøkende pr år. Trenger modernisering.

Lyngdal: har visningskulp inne i fjellet i laksetrapp

Tana: Har permanente utstillingslokaler på 500 m2. Samarbeid og samlokalisering med Tana museum. Leke, lærings og aktivitetspark.

Det planlegges fellestrekk i utforming på alle de fire avdelingene.

Sak 4 Orientering fra Mattilsynet (MT) v/ Sigurd-Wilhelm Tømmervik Holien

Bemanningen hos MT i Namsos er 3 personer på aquakultur.

Lus- og sykdom

- Kun to overskridelser like over maksnivået på lus hittil i 2023,
- Ingen nye påvisninger av Furunkulose siden august 2022.
- Ingen nye tilfeller av ILA og PD siste året
- Observasjonssone for PD nord for Buholmsråsa, er opphevet.

Overvåkningssoner for ILA er nå nord for Leka, ytre del av Follafjorden og Flatanger.

Utvikling av anlegg

- Større merder og færre enheter med samme biomasse pr lokalitet. SalMar har semilukkede merder «Aquatraz». Sinkaberg-Hansen har nedsenkbare merder «Nautilus»
- Søknader på utvidelse av biomasse kan få positivt svar med vilkår om tilsvarende reduksjon ved andre lokaliteter. Jfr. trafikklyssystemet for utvikling av oppdrettsnæringen som er gul i vårt produksjonsområde. Det vil si at produksjonen kan opprettholdes på dagens nivå.
- Det er typisk 1,2 mill. fisk på en lokalitet

Nedsenkbare anlegg

- Stabil temperatur
- Død fisk tas ut «liftup», luft og vakuumbstyr
- Lave lusepåslag
- Trenger ikke å behandle
- Ikke vært behov for å heve nota
- Automatisk lusetelling etter dispensasjon fra MT
- Kameraløsning for biomassemåling, registrering av diverse fiskeparametere, lokalisere død fisk.

Nedre Fiskumfoss

- Nye turbiner som skal være mer skånsom hvis fisk havner inne i turbin.
- Laksetrappa er uendret.
- Egen «kanal» for at fisken naturlig skal finne vegen i demningen og vandre nedstrøms. Her er det «hvilesteder» på vegen ned til elva, nedenfor demning.

Tokt med kystvakta:

i ei uke i området Leka, Vikna og Flatanger i uke 16, som er i en periode med strengeste kravene til lusmengde. Det ble utført uanmeldte tilsyn på 10 lokaliteter tilhørende 5 selskaper. Ett brudd like over lusegrensen på 0,2 lus pr fiske ble oppdaget. Konklusjonen var lite lus på fiske, men 6 lokaliteter med mye vintersår som skyldes bakterie.

Sak 5 Orientering fra statsforvalteren (SF) v/Kjersti Hansen

Refererte til organisering av Fagråd i Orkla, et organ for vassdraget tilsvarende Lakseutvalget for Namsenvassdraget, med representanter fra kommuneadministrasjon, politikere, grunneiere og regionale myndigheter. SF luftet ideen om NTE og NVE som deltakere på møtene våre. Konklusjonen er at vi innkaller dem ved behov

Bemanningssituasjonen: Tidligere kollega, med tilsvarende arbeidsområde som Kjersti er erstattet med ny ansatt.

Elvemuslingkurs avholdes 7. – 8. juli.

Sjølaksefiske: En del nye fiskere, men stort sett jevnt fisketrykk siden også noen slutter.

Digital rapportering er ønskelig.

Elvefiske: Eneste endring i nasjonale fiskeregler er for Hotranvassdraget i Levanger

Tilskudd fra fiskefondet i 2022 ble gitt til gytefiskundersøkelser i Oksdøla som er et forholdsvis upåvirket vassdrag, men med stor nedgang i fangster. Tilskudd gitt til ungfiskundersøkelser i Nordelva og Austerelva/ Ferja.

Pålegg om undersøkelser er gitt i:

- Nordfolla, nå for 2. år etter brudd på konsesjon for uttak av ferskvann
- Namsen, nå for 2. år i forbindelse med vilkårsrevisjoner
- Bogna i forbindelse med vilkårsrevisjoner

Pukkellaks:

- Informasjon er sendt ut til rettighetshavere
- Statsforvalteren har ikke penger til tiltak
- Ekstraordinær fisketillatelse kan gis til selektive fiskemetoder, dvs at ørret og laks spares
- Miljødirektorater prioriterer midlene sine til Finnmark

Furunkulose: Beredskapsbyrde hviler på rettighetshavere, gode rutiner i Namsen

Sel: Innspill om kvoter på sel skal til Fiskeridirektoratet

Rømming i Dolma 2021: NINA har organisert et overvåkning- og utfiskingsprogram for 2021 og 2022. Midt-Norsk Havbruk rapporterte at det rømte i underkant av 39.000 oppdrettslaks fra merda. I etterkant ble det meldt om gjenfangster i sjøen på ca. 13.000 oppdrettslaks. Svært høy gjenfangstprosent. Rømninger er lokalisert nord til Vistenfjorden.

Vi inviterer NTE og/eller NVE til neste møte for å få informasjon om status for vilkårsrevisjonene for Bogna og Namsen

Vi inviterer vannområdekoordinator(er) til møtene våre.

Sak 6 Orientering fra Namsenvassdraget elveierlag v/Niklas Högstedt, daglig leder

Prosjekt i 2022 og 2023.

- Smoltmerkingsprosjekt: Fangst og merking av smolt i Namsenvassdraget
- Flaskehalsanalyse-Tiltaksplan-Pilotprosjekt
- Ungfiskundersøkelser
- Gytegroptelling
- Restaurering av gytebekker
- Camp villaks
- Overvåkingsfiske
- Restaurering av laksetrapp i Formofoss
- (Ørret/namsblank i nedre Namsen)
- Pukkellaks

Gjennomført forprosjekt på flaskehalsanalyse i Sandøla ved elfiske på potensielle gyteplasser. Mangel på skjul og mangel på kulper kan være viktige faktorer. Søkt om bl. a Miljødirektoratet om penger til fordypning av kulper med kostnad på 1,2 mill kr. Foreløpig fått 200.000 kr fra fiskefond i Grong.

Ungfiskundersøkelser har hull i dataene fordi de bare gjennomføres når det gis tilskudd. Registrering av fisketetthet, er gjort på 23 stasjoner i 2022 som gjentak og utvidelser fra 2021 i vassdragene Tavlåa,

Nordelva, Horka, Bjøra, Eida, Søråa, Namsen, Fosslandselva, Fiskumelva, Nesåa, Litjåa, Lerelva, Eldstadelva og Formoøya. Stort sett bedre resultater i 2022 enn i 2021, spesielt for ørret der flere lokaliteter har gått opp fra lav til middels tetthet. Fiske med en istedenfor to personer kan ha vært medvirkende årsak samtidig som lavere vannføring i 2022 gir mindre elveareal og dermed høyere tetthet fisk pr 100 m² under fiske.

Gytegropptelling 2022

- Bjøra, mørkt vann. Vanskelig å telle groper. Gytefisk er registrert men noe færre enn i 2020 (59 groper i 2021).
- Jørem, mørkt vann. Vanskelig å telle groper. Ingen gytefisk registrert (21 groper i 2021).
- Ranemsbrua, OK sikt. 24 groper. Ingen gytefisk registrert. (41 groper i 2021)
- Søråa, Vanskelig å telle groper, noen få gytefisk registrert.
- Formofoss, Vanskelig å telle groper, ingen gytefisk registrert. (38 groper i 2021)
- Tømmeråsfoss, Bra forhold, 26 groper. Noen gytefisk registrert (28 groper i 2021)

Restaurering av gytebekker: I Høknaselva er det lagd en liten terskel av pukk litt nedenfor utløp av kulvert. Det gir noe høyere vannspeil og gjør det enklere for fisken å komme opp i kulverten og mer strøm nedenfor terskelen.

Camp villaks: Laksecamp for ungdommer ble arrangert på Værem i 2022. Er et samarbeid med Grong videregående skole. Frivillige fra elveierlaget bistår. Deltakerne er fornøyde og vil komme igjen.

Overvåkningsfiske av rømt oppdrettsfisk: Ble i 2021 for første gang også brukt for å se på utviklingen i laksebestanden. Tabellen viser fangst og innsats under overvåkningsfiske etter avsluttet ordinært fiske.

	2020			2021			2022		
	Totalt	Innsats (h)	CpUE	Totalt	Innsats (h)	CpUE	Totalt	Innsats (h)	CpUE
Fiskumfoss/Tørrisdal	107	276	2,6	41	191,5	4,7	27	466	17,3
Lilleøen/nedre Vibstad	23	94	4,1	20	128	6,4	8	40,5	5,1

CpUE er gjennomsnitt fangstinnsats i timer for hver fisk.

Lokale fiskeregler

- Sesongkvote på 12 laks som i 2022
- Døgnkvote er 3 (4 i 2022) avlivet laks per døgn hvorav maks 1 over 65cm som i 2022, og mens det var 2 over 65 cm i 2021. Fiske avsluttes når kvoten er nådd.
- Fra 1 aug. er all laks over 80cm fredet, og skal settes ut, endring siden 2021 da hunnlaks fanget i august skulle settes ut.
- Skadet fisk som man er i tvil om vil overleve gjenutsetting, skal avlives og inngå i kvoten. Er den fredet, skal den leveres til «mottak»
- Midtsesongevaluering kan gi ytterligere begrensninger i kvoter og redskapsbruk avhengig av prognosene for oppnåelse av gytebestandsmål

Sak 7 Overvåkningsfiske i Namsenfjorden og diverse fra sjøfiske v/Leif Skorstad og Tomas Sandes

Sesongen 2022 var en bra sesong, alle størrelsesgrupper hadde god kondisjon, eks laks på 57 cm hadde økte gjennomsnittsvekter fra 1,7 til 1,9 kg. Antall kilenotfiskere er stabil på rundt 50 personer med til sammen ca. 100 nøter

Ingen ekstra kompensasjon for overvåkningsfiske med not. Miljødirektoratet har fått redusert budsjett

Sjøen var rein i 2022. Tilstanden er svært dårlig hittil i 2023. ***Kjersti Hansen følger opp mot forurensningsseksjonen hos Statsforvalteren med tanke på dispensasjoner, utslippstillatelser og eventuelt tilsyn.***

Overvåkningsnota hadde svært gode fangster de første dagene, så en liten dropp, deretter økte fangster fram til 22/5. Fangbarheten er svært væravhengig.

Fiskerne mener det er bedringer i havet med bakgrunn i:

- Gunstig periode med tanke på sykluser i de fysiske forholdene i havet
- Plankton
- Konkurransesituasjonen mellom fiskearter
- Stor gjennomsnittsvekt i de ulike størrelsesklassene 0-3 kg, 3-7 kg og over 7 kg

Sak 8 Ønske om fortløpende rapportering av fangster i sjø v/Ola Seem Namsen elveierlag

Viktige data for Midtveiseevalueringen i Namsenvassdraget bygger på fangststatistikk i elvene fra laksebørsen, oppvandring i laksetrappene og data om innsig fra forsøks-/overvåkningsnota.

Det ønskelig at sjølaksefiskerne også legger inn fangstresultatene sine fortløpende slik at man har et bedre grunnlag for å bedømme innsiget enn kun ei not.

Det ligger en utfordring i at fangststatistikk for enkeltfiskere er unntatt offentlighet, og at fiskerne ikke er pålagt fortløpende rapportering.

For å komme videre i saken ble det anbefalt at elveierlaget sender en skriftlig henvendelse til sjølaksefiskerne.

Annet:

- Bestanden av laks vurderes som stabil
- Oppdrettslaks i Namsenvassdraget er på vei ned
- Ganske god sjøaurebestand
- Samme overvåkningsprogram i 2023 som i 2022
- Ingen foreløpige planer rundt pukkellaks

Sak 9 Vindmøller i Namsskogan v/Nils Roger Duna

Planer om vindmøllepark på Stormulen / Finnvollfjellet nært Namsen. Relevans for vassdraget er knyttet til slam, olje og kjemikalier under anleggsperioden og utslipp av mikroplast fra propellblader og hydrauliskolje under drift. Det ble enighet om å skrive en felles uttalelse fra lakseråd og lakseutvalg om

behov for konsekvensanalyse for vannkvalitet og fisk. ***I etterkant av møtet har Namskogan kommune vedtatt at de ikke ønsker vindmølleparken.***

Sak 10 Overvåkningsfiske etter oppdrettslaks i Salvassdraget v/Trygve Ebbing, Firma Albert Collett

Moelva: Registrering av villfisk og seleksjonsfiske av oppdrettsfisk. Drivtelling i utvalgte holer 2009 – 2013 og i hele elva siden 2013. Maks 239 stk./år og min 37 stk./år. Stigende gjennomsnitt over år, men ikke statistisk signifikans. Oppdrettslaks harpuneres.

Salvatnet: Sorteringsfiske med 1-2 doble kilenøter siden 2008. Oppdrettsfisk avlives og villfisk slippes ut. Skjellprøver tas av all fisk. Antall villfisk med gjennomsnitt på ca. 40 stk./år er forholdsvis stabilt, og oppdrettsfisk varierer noe med gjennomsnitt på ca. 45 stk./år, men kun 3 oppdrettsfisk i 2022.

Sakstjønna: Garnfiske over 20 - 40 garnnetter i oktober siden 2016. Villfisk slippes ut. Skjellprøver tas av all fisk. Ca. 14 villfisk pr år og ca. 5 oppdrettsfisk pr år i gjennomsnitt. Mulighet for stor sjøaure.

Estuariet ved Moelva: Stangfiske med flue i midten av september siden 2015. Villfisk slippes ut. Skjellprøver tas av all fisk. Ca. 16 villfisk og ca. 9 oppdrettsfisk pr år i gjennomsnitt, med 18 og 11 oppdrettsfisk de to første årene.

Videoovervåkning i Moelva viser at hovedvandringa skjer mellom 1. juli og 5. september.

Oppsummering:

- Mener bestanden av laks er forholdsvis stabil
- Mener andelen oppdrettslaks er på vei nedover
- Mener at bestanden av sjøørret er ganske god
- Planlegger samme overvåking av bestandene i 2023 som i 2022
- Har for tiden ingen plan for uttak av pukkellaks ut over det som kan harpuneres i forbindelse med drivtelling og uttak av oppdrettslaks i selve Moelv

Sak 11 Etablering av stier og fiskeplasser i kantsonen langs vassdrag v/ Aksel Håkonsen

Vannressursloven § 11 setter strenge restriksjoner mot hogst av kantsoner langs vassdrag. Temaet har vært belyst i tidligere møter i Lakseutvalget for Namsenvassdraget, men med usikkerhet om hva som gjelder for rydding av fiskeplasser. I NVEs veileder om kantsoner langs vassdrag åpnes for unntak fra forskriften der det trengs åpning for å sikre tilgang til vassdraget. Som eksempler på dette nevnes adkomst til brygger og fiskeplasser. Stier langs vassdraget må legges et stykke inn fra elvebredden men med avstikkere til elva på egnede plasser. I samtale med saksbehandler hos SF i etterkant av møtet kan det ryddes fiskeplasser tilstrekkelig store for å kunne kaste ut med mark og sluk. Rydding av plass for baksleng ved fluefiske i kantvegetasjonen fjerner for stort sammenhengende belte.

Neste møte 20 september

Vår ref. 2022/2922–6 bes oppgitt ved henvendelse

Referent

Aksel Håkonsen

Overhalla og Grong landbruk og natur